

DAVID GARRIDO

El Regne de València

La mestra Clio, preceptora del nostre passat, ens ho referma a bastament: València, el Regne, sorgí de l'ímpetu català, nasqué per voluntat reial, sí, però d'un rei català que s'intitulava aragonès, que aglutinà l'esforç militar dels seus en pro d'augmentar els dominis de la casa comtal barcelonina, sobirana d'Aragó des que Ramir II lliurà la petita Peroneïlla ai madur Ramon Berenguer IV.

Si us plau, que no s'utilitzi l'esquizofrènia col·lectiva que assota la part meridional del nostre país per macular la història amb fal·làcies imponderables, ruqueries producte de la niciesia dels qui ens voldrien amortits i mancats d'història. El Regne valencià d'altres temps, formidable edifici jurídic medieval, bastí d'estructura estatal la Catalunya meridional, aquella terra arrabassada a Espanya (Al-Andalus), però mai no negà la catalanitat d'un regne *ex novo*, que, com el mallorquí, s'encastà en l'estructura confederal erigida per catalans i aragonesos.

Fora prejudicis quan parlem d'història! L'art de Clio ja fa molts anys que es conrea com a disciplina científica. Allà cadascú com interpreti el present i què vulgui ser, però desvariar sobre la història i esputar falsos judicis –com l'home del bigot a Georgetown– és, francament, criminal. Per què he de ser necessàriament catalanista –que, altrament, no nego que ho sigui– si afirmo una obvietat manifesta? Cal recórrer constantment als textos antics per explicar que la llengua és la mateixa a les dues vores de la Sénia, petit rierol que separa Alcanar de Vinaròs?

Els polítics transicionistes jugaren una mala passada a les aspiracions regeneracionistes dels valencians. En aquell any de 1982, com ara, l'única realitat que contemplaven era la seva Espanya, amb una agudesa de mires semblant a la del professor de Georgetown de mostatxo en rostre tot parlant d'Al-Andalus. Si per al senyor Aznar la lluita global contra el terrorisme la inventaren Don Rodrigo –el got– i companyia, per als restauradors borbònics de l'actualitat la pugna amb l'imperialisme català nasqué en la València del segle XIII. El que no sé, però, és el paper que atorguen a Jaume I en tot aquest afer, car en definitiva era el rei cristià conqueridor, el rude català que s'imposà a les hosts sarraïnes i que les foragità, al capdavant, de llur casa.

Dic el de rude a propòsit, car –veges tu!– així definien la llengua que parlava el monarca aquells a qui no agradava que València fos de llengua catalana, com Bernardino Gómez Miedes, natural d'Alcanyís i canonge de la seu valenciana, autor d'una *De vita et rebus gesti Iacobi Primi, regis Aragonum* (1582) que traduí després al castellà, on diu: “*Se tuvieron [los aragoneses] por muy agraviados de que los fueros y leyes de Valencia se escribiesen en lengua catalana, o limosina, tan obscura y grossera*”; o quan diu més endavant: “*También eran del mesmo parecer y conformavan en la pretensión por su propia lengua los castellanos y los demás mercaderes españoles, que allí se hallavan, que hablaban casi en la misma lengua de los aragoneses, aborresciendo en grande manera la catalana, o*

lemosina, porque no se podían hazer a ella, ni hablarla, mas que la caldea.” Quasi quasi, salvant les distàncies temporals, el mateix parer exhibit per Zaplana, l'arquebisbe García-Gasco o la majoria de membres del Consell que presideix Francisco Camps. Nogensmenys, a Gómez Miedes, malgrat els prejudicis, mai no se li passà pel cap negar la catalanitat valenciana i no només lingüística. El notari Carles Ros, segle i mig més tard, a *Origen y grandezas del idioma valenciano* (1734), si bé no discuteix la unitat de la llengua, vol diferenciar les modalitats valenciana i catalana, car aquesta “*hoy en día se conserva mal sonante, grossera, islena y montaraz; que a esto llamamos los valencianos margall*”, per acabar reclamant el nom de valenciana per la llengua catalana, “*el tercer ramo de las lenguas principales de España*”.

Orgull patri, arrogància de campanar, el cert és que des de les darreries del segle XIV, els valencians usen el nom de valenciana per anomenar llur llengua, com Antoni Canals en 1395, qui oposa la seva traducció del Valeri Màxim en “vulgada llengua nostra valenciana”, a les altres catalanes d'estil “fort llarg e quasi confús”, precisament ell, que escriu segons els cànons de la cancelleria en un català de semblant faisó a la del gironí Francesc Eiximenis o del barceloní Bernat Metge. Durant el segle XV sovintejaran les denominacions de valenciana, sobretot a la darrera meitat, quan València prengué el testimoni a Barcelona, assotada per la Guerra Civil, com a capdavantera de la corona catalanoaragonesa. No estranyi, doncs, que València, pàtria dels millors escriptors catalans de tots els temps, elevés les seves pretensions de primàcia fins i tot al terreny lingüístic. No té res a veure amb la situació d'avui, humiliada per Castella i infecta de metzina amnèsica que la degrada fins a límits insospitats.

Pobra València, ciutat i regne, convertits en espantall del mal gust hispànic, com quotidianament la dreta local flagel·la el pudor recordant-nos-ho. Adoradora del cartó pedra, tenen la indecència d'apropiar-se del record de l'antic regne per justificar desercions pàtries. Inaudit! Aquella república de catalans, bressol de reis conqueridors, convertida en paròdia miserable de l'antiga grandesa. Aquesta setmana tornarem a viure un Nou d'Octubre escarnit per polítics que han fet de la ruqueria religió d'estat, perdó, autonòmica. Perquè, en definitiva, som els autonòmics per antonomàsia: campionats autonòmics, concursos autonòmics, congressos autonòmics; quan no de la ridícula *Comunidad*. De Regne a *Comunidad*, o el que és el mateix, de sobirà a sotmès, de lliure a esclau, i a sobre hi ha qui elogia els grills com a preuada joia; així, cada Nou d'Octubre reten culte a la senyera defecada en blau. Hi ha fins i tot els conformistes, que reivindiquen que les cadenes no els estrenyin massa els canells, com l'intel·lectual fatu, atipat de pors, que s'atreveix a inventar debades nacionalitats en llibres de feixuga lectura, per racionalitzar la bogeria blavera.

El Regne dels valencians, que enguany fa set-cents anys de la seva consolidació territorial, sucumbí en 1707 a la pestilència

La vesprada del Nou d'Octubre, diu l'autor, "serà el torn del país, del Correllengua, del record de Jaume I, del nostre Regne perdut".

borbònica. El seu record es reivindicà en l'expressió País, però tot plegat se n'anà en orris en pro d'una entesa cívica mai no aconseguida, perquè resulta impossible raonar amb qui no vol escoltar i els correligionaris del Moratinos –com avui blasmant la nostra llengua– no tingueren cap vergonya en convertir-nos en *Comunidad*.

Regne de València, vet ací el nom, sorgí de les desavinences dels sarraïns valencians. A primers del segle XIII un imperi nord-africà, l'almohade, controlava Al-Andalus. Intransigents, heterodoxos i magribins, xocaren amb el patriotisme andalusí: primer Ibn Mardanîx (el Rei Llop) de València i Múrcia, després amb la pròpia dinàmica centrífuga de les terres que el conformaven. A Múrcia, un governador almohade, al-Adil, destronà el califa al-Wâhid en 1224. Paral·lelament, el governador de València, Abû Zayd, es proclamà independent. Havia nascut el regne –millor dit, soldanat– que Jaume I es trobà davant dels nassos. Abû Zayd era, però, sobretot, un nord-africà, besnét del califa Abd al-Mumin (fundador de l'Imperi almohade), i el seu

govern es ressentí de l'animadversió dels autòctons contra els magribins. El 24 de gener de 1229 Zayyân (pronunciat *Zaén*) ibn Mardanîx, natural d'Onda i nét del germà del Rei Llop, s'emparà de València. Abû Zayd es refugià a l'Alt Palància i cercà l'ajut de Jaume I.

La relació del rei català amb el soldà destronat és la clau per entendre la conversió de València de soldanat musulmà en regne cristià. Abû Zayd es reuní amb Jaume I a Calataiud el 20 d'abril de 1229. Allí convingueren el repartiment de les terres valencianes, que es convertí en renúncia explícita del Regne pel sarraí en 1232, el qual acabà renegant de l'islam i adoptant el nom –molt valencià– de Vicent. Jaume I, doncs, es valgué de la corona perduda per Abû Zayd per bastir un nou regne, jurídicament diferent del Principat català i del zelós Aragó.

El 28 de setembre de 1238 els altres valencians, els àrabs, his-saren les armes del casal de Barcelona dalt de la torre de Bâb as-Sahar, on ara hi ha el Temple, i el dia 9 d'octubre, dissabte com el vinent, Jaume I féu entrada triomfal al nou domini seu. És obvi, València fou repoblada per catalans, si no avui no parlaríem valencià. No perdre el temps en teories peregrines sobre una hipotètica valencianitat abans dels valencians ni sobre l'origen dels repobladors, catalans que superaven en més del doble els de la resta de procedències. Per il·luminació d'ignots i consellers indocumentats, tot començant pel senyor Camps, només cal llegir les *Décadas de la insigne y coronada ciudad de Valencia* (1610-1611), de Gaspar Escolano, un historiador regnícola poc suspecte de catalanisme. Ah! He dit regnícola. No, no es tracta d'amagar el gentilici valencià, ni de menystenir la nostra identitat. Així és com la historiografia tradicional anomena els historiadors valencians d'època foral, quan València era encara un regne orgullós zelós de les seves institucions. Sí, escrivien en castellà, segons ells per universalitat, com avui fem servir l'anglès, però de cap manera llur situació és comparable a la de les patums d'avui que ocupen places de professorat universitari, que pretenen fer història valenciana i són incapaces de dir bon dia. Però això, per al tema que ens ocupa, són figures d'un altre paner.

Dissabte és Nou d'Octubre. Altre cop els carrers del cap-i-casal pel matí (la resta del país, per desídia institucional, en quedarà una mica al marge) s'ompliran de moniatos estirats com a margallons tot omplint-se la boca de valenciania en llengua castellana. A la vesprada serà el torn del país, del Correllengua, del record de Jaume I, del nostre Regne perdut, l'Ítaca extraviada que els valencians anhelem recuperar. Regne érem i Regne serem, és l'herència dels nostres avantpassats, però no pas per ésser arraconats miserablement en l'Espanya de l'alternança entre el tarannà i la insolència, no, sinó per ser paladins de la catalanitat, així com ho foren els escriptors del nostre segle d'or literari.

David Garrido és escriptor